

ARBEIDSRETTE

DOM

Avsagt: 16. februar 2021

Saksnr.: 2/2021

Lnr.: AR-2021-4

Dommere: Jakob Wahl
Tron Løkken Sundet
Georg Fredrik Rieber-Mohn
Niels Selmer Schweigaard
Tor-Arne Solbakken
Bent Ove Hanasand
Roger Hansen

Saken gjelder: Fredsplikt

Næringslivets Hovedorganisasjon

Advokat Margrethe Meder

mot

Landsorganisasjonen i Norge

Advokat Håkon Angell

DOM

- (1) Saken gjelder spørsmål om en pågående streik knyttet til revisjon av Pleie- og omsorgsoverenskomsten mellom NHO/NHO Service og Handel på den ene siden og LO/Fagforbundet på den andre siden er blitt tariffstridig og ulovlig som følge av at en streik på et beslektet område er avsluttet som følge av tvungen lønnsnemnd.
- (2) **Oversikt over den relevante tariffrettslige reguleringen**
- (3) Mellom NHO og LO/Fagforbundet er det inngått «Avtale nr. 453» (heretter Overenskomst 453). Denne er gjort gjeldende for NHOs medlemsbedrifter hvor Fagforbundet har medlemmer, med mindre det er inngått andre bransjespesifikke avtaler mellom partene. Overenskomst 453 er på arbeidsgiversiden inngått med NHO som tariffpart uten å angi en landsforening. Dette partsforholdet er en følge av at overenskomsten kan gjøres gjeldende i bedrifter med ulik landsforeningstilknytning. Ved inngangen til tariffrevisjonen i 2020 hadde omfangsbestemmelsen slik ordlyd:

«Denne overenskomst får anvendelse for ansatte i Norges Blindeforbund, Aurora Kino IKS, Tromsø, Kino Sør AS, Hero Norge AS, Flyktningsstiftelsen, Link AS, Norsk Mottaksdrift AS, m.fl., jf. utvalg. Overenskomsten omfatter ikke ansatte som utgjør bedriftens øverste ledelse. Det samme gjelder medlemmer som er bedriftens representanter ved fastlegging av generelle lønns- og arbeidsvilkår.»
- (4) Bedrifter som ved tariffrevisjonen i 2020 var bundet av avtalen, var tilknyttet Abelia og NHO Service og Handel. NHO har forhandlingsansvaret for avtalen som tariffpart, mens representanter fra de berørte landsforeninger og bedrifter deltar i forhandlingsutvalget.
- (5) NHO/NHO Service og Handel og LO/Fagforbundet har i tillegg inngått overenskomst nr. 481 Pleie- og omsorgsoverenskomsten (heretter Pleie- og omsorgsoverenskomsten). Overenskomsten kan i henhold til § 1 gjøres gjeldende for «privat virksomhet der hovedaktiviteten er pleie- og omsorgstjenester».
- (6) Ved Rikslønnsnemndas kjennelse 11. mai 2010 ble det opprettet Pleie- og omsorgsoverenskomst mellom NHO/NHO Service og Handel og Norsk Sykepleierforbund (NSF), jf. ARD-2016-254 avsnitt 10 flg. Rikslønnsnemndas avgjørelse bygget på NHOs tilbud til NSF om en Pleie- og omsorgsoverenskomst overensstemmende med den tilsvarende overenskomsten mellom NHO/NHO Service og Handel og LO/Fagforbundet. NSF har etter dette hatt en Pleie- og omsorgsoverenskomst som en parallellavtale

(overenskomst nr. 527) til avtalen mellom NHO/ NHO Service og Handel og LO/Fagforbundet.

- (7) NHOs pleie- og omsorgsoverenskomster med LO/Fagforbundet og NSF hadde opprinnelig samme omfang og var frem til 2014 bare gjort gjeldende for virksomheter der hovedaktiviteten var pleie- og omsorgstjenester, det vil si virksomheter som drev sykehjem og hjemmesykepleie. NHO har lagt til grunn at overenskomsten ikke kunne gjøres gjeldende for virksomheter som tilbød tjenester innenfor rus, psykiatri og rehabilitering mv. For disse virksomhetene gjaldt for Fagforbundets medlemmer Overenskomst 453, mens NSF's medlemmer opprinnelig ikke hadde avtale for disse virksomhetene.
- (8) NSF fremmet i 2014 krav om at Pleie- og omsorgsoverenskomsten skulle gjøres gjeldende ved en rekke virksomheter, blant annet ved Frelsesarmeen Rusomsorg Gatehospitalet (Gatehospitalet) og Godthaab Helse og rehabilitering (Godthaab) etter at disse hadde meldt seg inn i NHO. NHO avviste kravet og viste til at Pleie- og omsorgsoverenskomsten ikke var en anvendelig tariffavtale etter vilkårene i Hovedavtalen NHO–NSF § 3-7. Det oppstod tvist mellom NHO og NSF om NHO hadde oversittet fristen for å bringe tvisten inn for Den faste tvistenemnda, jf. Hovedavtalen NHO–NSF § 3-9 nr. 4. Arbeidsretten kom i ARD-2016-254 (Godthaab) til at NHO hadde oversittet fristen. Det følger av Hovedavtalen § 3-9 nr. 4 siste setning at fristoversittelse innebærer at tariffavtalen «gjennomføres i samsvar med det krav som er fremsatt». Pleie- og omsorgsoverenskomsten ble etter dette gjeldende for Gatehospitalet, Godthaab og en rekke andre virksomheter. Ved Arbeidsrettens dom i AR-2018-29 (Valdresklinikken m.fl.) ble det avgjort at virkeområdet for Pleie- og omsorgsoverenskomsten mellom NHO/NHO Service og Handel og NSF var blitt utvidet til også å omfatte virksomheter «innen rusomsorg, psykiatri, rehabilitering og klinikk».
- (9) Omfangsbestemmelsen i Pleie- og omsorgsoverenskomsten mellom NHO/NHO Service og Handel og LO/Fagforbundet har vært uendret. For Fagforbundets medlemmer er det fortsatt Overenskomst 453 som er den anvendelige tariffavtalen innenfor rusomsorg, psykiatri, rehabilitering og klinikk. Overenskomst 453 har et lavere lønnsnivå for arbeidstakergrupper med tre-årig utdannelse enn Pleie- og omsorgsoverenskomsten har for sykepleiere. Denne ulikheten ble forsterket under mellomoppgjøret i 2019 da sykepleierne i bedrifter innen NHO-området fikk et oppgjør på linje med oppjøret i KS. I brev av 30. august 2019 fra administrerende direktør i NHO Service og Handel Anne-Cecilie Kaltenborn til forhandlingsleder i Fagforbundet Tone Faugli, uttales det at det ville bli

gjort justeringer i minstelønssatsene i avtalen med LO/Fagforbundet for så vidt gjaldt sykepleiere, men ikke for andre grupper ansatte. I brevet uttales det videre:

«Så er det slik at NSF's overenskomst har et virkeområde tilsvarende Fagforbundets Pleie- og omsorgsoverenskomst, samt for deler av virkeområdet til Avtale 453.

Vi er kjent med Fagforbundets ønske om å sikre også øvrige grupper med tre-årig utdannelse tilsvarende rettigheter som nå gjelder for sykepleiere, samt andre yrkesgrupper som er viktige medarbeidere i disse tjenestene.

Det er store forskjeller i type virksomhet, størrelse og økonomisk situasjon blant bedriftene bundet av Avtale 453. Vi må derfor se nærmere på hvilket mulighetsrom som ligger her som en forberedelse til oppgjøret 2020. Vi vil derfor gjerne også invitere Fagforbundet til en arbeidsgruppe som så snart som mulig kan igangsette et arbeid for å fremskaffe faktisk informasjon og belyse problemstillingene i forkant av oppgjøret 2020.

Vi ser frem til å sette oss ned med dere og diskutere dette nærmere.»

- (10) Flere saker om tariffavtalevalg er også stilt i bero i påvente av en løsning på forholdet mellom Overenskomst 453 og Pleie- og omsorgsoverenskomsten. I protokoll 11. juni 2020 fra forhandlinger om avtalevalg for Stendi Heimta, avd. Moelv og avd. Ot Saksumdal heter det.

«NHO SH anførte:

Riktig avtale for ovennevnte bedrifter er avtale nr. 453. Arbeidsrettens avgjørelse fra januar 2019 vedrørende avtale nr. 527 har ingen betydning for tariffvalget etter hovedavtalen § 3-7 mellom NHO og LO.

Fagforbundet anførte:

Riktig avtale for ovennevnte bedrifter er avtale nr. 481. Arbeidet med avklaring på forholdet på hva som skal være tilsluttet avt nr 453 og Pleie- og omsorgsoverenskomsten (avt 481) har pågått mellom NHO og Fagforbundet flere år uten avklaring. Fagforbundet har vært konstruktiv i dette arbeidet og kunne strukket seg langt for å gjenspeile parallellitet i avtaleforholdet. Den manglende parallelliteten mellom avtaleforholdene medfører avvikende lønns- og arbeidsvilkår i NHO's medlemsbedrifter for samme kategori ansatte, avhengig av hvilken organisasjon de tilhører. Dette innebærer tariffbrudd fra NHO's side i forhold til LO/Fagforbundet. Situasjonen er skapt av NHO og skyldes unnlattelse med å ta ut søksmål i tide for den faste tvistenemd. Når NHO i ettertid unnlater å reparere tariffbruddet ved aksept av å anvende avtale 481 for de bedriftene der NSF har den parallelle avtale 527 er det også et tariffbrudd overfor LO/Fagforbundet.»

- (11) Partene ble enige om å opprette en midlertidig tariffavtale for disse virksomhetene, og at saken om avtalevalg skulle «settes i bero inntil videre». Partene har opplyst at tariffavtalevalget er uavklart for 54 virksomheter. Det er i tillegg to tilfeller av det NHO karakteriserer som feiloppsett ved at Pleie- og omsorgsoverenskomsten med LO/Fagforbundet er gjort gjeldende ved Kastvollen Rehabiliteringssenter i 2019 og ved Borger AS i januar 2020.
- (12) **Tariffoppgjøret 2020 for Overenskomst 453 og Pleie- og omsorgsoverenskomsten**
- (13) Under behandlingen av sakene om tariffavtalevalg som er omtalt foran, var det enighet om å se på spørsmålet i tariffoppgjøret i 2020. Partene var enige om at problemstillingen som

hadde oppstått på grunn av utvidelsen av avtalen mellom NHO/NHO Service og Handel og NSF, kunne løses enten ved at virkeområdet for Pleie- og omsorgsoverenskomsten ble utvidet til å gjelde virksomheter innen psykiatri, rus og rehabilitering, eller ved at lønns- og arbeidsvilkårene i Overenskomst 453 ble de samme som etter Pleie- og omsorgsoverenskomsten. Dersom Pleie- og omsorgsoverenskomsten skulle omfatte virksomheter innen psykiatri, rus og rehabilitering, ville virkeområdet for Overenskomst 453 innskrenkes tilsvarende.

- (14) Partene avtalte at Fagforbundet som ledd i forberedelsen av oppgjøret skulle sende utkast til krav for overenskomstene. Forhandlingsleder Faugli oversendte i e-post 4. november 2020 forbundets foreløpige krav til NHO Service og Handel og Abelia. I e-posten heter det at dette var «utkast til krav 453 og 481», det vil si for begge avtaler. Faugli understreket at dette var «utkast til krav», og at det kunne ses på som «et utkast delt under hånden». I utkast («kladd») til krav til Overenskomst 453 foreslo Fagforbundet slik omfangsbestemmelse:

«Denne overenskomst kan gjøres gjeldende for ansatte i privat virksomhet der hovedaktiviteten er kino mv., flyktning- og asylmottak samt Norges Blindeforbund. (Øvrige virksomheter der hovedaktiviteten er helse- og velferdsvirksomhet herunder barnevern omfattes av avt. 481.)»

- (15) Overenskomsten skulle samtidig presisere at virksomheter som hadde aktivitet knyttet til helse- og velferdstjenester, herunder barnevern, skulle overføres til Pleie- og omsorgsoverenskomsten.
- (16) I utkast («kladd») til krav til Pleie- og omsorgsoverenskomsten heter det:
- «Omfang
Virksomhet der hovedaktiviteten er helse- og velferdstjenester herunder barnevern overføres til avtale 481. Se vedlagt liste.»**
- (17) Henvisningen til «vedlagt liste» hadde sammenheng med eventuell overføring av virksomheter som hittil hadde vært omfattet av Overenskomst 453. Det var ingen liste i utkastet til krav som ble oversendt 4. november 2020. Fagforbundet foreslo også at Pleie- og omsorgsoverenskomsten skulle få navnet «Helse- og velferdsoverenskomst». Forbundet foreslo også en rekke innholdsmessige endringer, blant annet i lønnsmatrisen. Detaljene i disse endringene er ikke av betydning for saken.
- (18) Fagforbundet foreslo felles forhandlinger om overenskomstene, men dette ble avvist av NHO. Forhandlingene skulle gjennomføres 10. og 12. november 2020. Kravene til overenskomstene ble derfor oversendt fra Fagforbundet i særskilte e-poster.

- (19) Forhandlinger om Overenskomst 453 ble gjennomført 10. november 2020. I krav datert 10. november 2020 fra Fagforbundet er det i punktet om «Omfang» uttalt:
- «Virksomhet der hovedaktiviteten er helse- og velferdstjenester herunder barnevern overføres til avtale 481. Se vedlagt liste.»**
- (20) Fagforbundet krevde prinsipalt at omfangsbestemmelsen ble endret, og subsidiært endring av satser og lønssystemet i overenskomsten. I vedlegg til kravet var en liste over hvilke virksomheter som skulle overføres til Pleie- og omsorgsoverenskomsten og hvilke som fortsatt skulle følge Overenskomst 453. Forhandlingene endte med brudd samme dag.
- (21) Forhandlingene mellom NHO Service og Handel og Fagforbundet om Pleie- og omsorgsoverenskomsten ble gjennomført 12. november 2020. Fagforbundet krevde at overenskomsten skulle hete «helse- og velferdsoverenskomst» og omfatte «privat virksomhet der hovedaktiviteten er helse- og velferdstjenester, herunder barnevern». Forhandlingene endte med brudd samme dag.
- (22) Fagforbundet sendte 13. november 2020 varsel om plassoppsigelse i begge konfliktene. For Overenskomst 453 gjaldt plassoppsigelsen Fagforbundets og FOs 2378 medlemmer i 310 virksomheter. For Pleie- og omsorgsoverenskomsten gjaldt plassoppsigelsen Fagforbundets 726 medlemmer i 24 virksomheter.
- (23) Riksmekleren innkalte i brev av 20. november 2020 til parallelle meklinger med oppstart den 7. januar 2021 kl. 10.00 for Overenskomst 453 og Pleie- og omsorgsoverenskomsten under ledelse av samme mekler. Etter tilbakemelding fra NHO ble dette endret til at det ble meklet særskilt for hver overenskomst, med forskjellige meklere.
- (24) Meklingen for Overenskomst 453 ble gjennomført 7.–9. januar 2021 og endte med brudd. Streik ble iverksatt 9. januar 2021. Arbeids- og sosialministeren meddelte 26. januar 2021 at Regjeringen ville fremme forslag til lov om tvungen lønnsnemndbehandling av konflikten mellom NHO og LO/Fagforbundet om revisjon av Overenskomst 453. LO/Fagforbundet erklærte da at streiken ville bli avsluttet og arbeidet gjenopptatt. Lovforslag ble fremlagt i statsråd 5. februar 2021, jf. Prop. 80 L (2020–2021).
- (25) Mekling for Pleie- og omsorgsoverenskomsten ble gjennomført 18.–19. januar 2021 og endte med brudd. Streik ble iverksatt 20. januar 2021 og pågår fortsatt. Partene er innkalt til ny mekling fredag 19. februar 2021.
- (26) Det vises til rettens merknader nedenfor om diskusjonen mellom partene under forhandlingene og meklingen.

- (27) **Kontakten mellom partene etter at arbeidskamp var iverksatt**
- (28) Partene har etter at streikene ble iverksatt vært i kontakt med sikte på å finne en løsning. I tvisten om Overenskomst 453 foreslo NHO 13. januar 2021 å opprette en tredje overenskomst. I e-post 13. januar 2021 fra advokat og forhandler i NHO Hilde-Marie Martinsen heter det:
- «Presiserer at vår intensjon er at 453 skal fortsette å være en "opsamlingsavtale" og således ikke begrenset til å være en avtale kun for de bedriftene vi ev. blir enige om at skal forbli på Overenskomst 453 ved opprettelse av en ev. ny overenskomst.»**
- (29) I utkastet til avtale heter det at avtalen gjelder «bedrifter partene blir enige om at skilles ut fra dagens Overenskomst 453». Forslaget ble avvist av Fagforbundet i e-post 15. januar 2021 fra Faugli til Martinsen hvor det uttales:
- «Som dere er kjent med i prosessen i forkant av forhandlingene og underveis i forhandlingene og meklingen så mangler deres tilbud innfrielse av våre viktigste krav. Vi ser derfor ikke dette tilbudet som et initiativ til å gjenoppta kontakten mellom partene.»**
- (30) Meklingen om Pleie- og omsorgsoverenskomsten ble brutt 19. februar 2021 kl. 20.30. Fagforbundet fremla i e-post 19. januar 2021 kl. 23.55 fra Faugli til Martinsen forslag til en «helhetlig løsning på de pågående konfliktene på 453 og 481» ved å opprette fem overenskomster. Dette forslaget var en oppfølging av et forslag til løsning som Fagforbundet fremla under meklingen. E-posten hadde utkast til følgende overenskomster:
- Overenskomst 453 for ansatte i virksomheter hvor hovedaktiviteten er «kino, flyktning- og asylmottak samt Norges Blindeforbund»
 - Barnehageoverenskomst for ansatte i barnehager
 - Overenskomst 454 for ansatte i virksomheter hvor hovedaktiviteten er barnevern og sosiale tjenester
 - Pleie- og omsorgsoverenskomsten for virksomheter hvor hovedaktiviteten er pleie- og omsorgstjenester, rehabilitering, rus og psykiatri
 - Overenskomst for BPA/personlige assistenter/funksjonsassistenter for arbeidstakere ansatt i en BPA-ordning som personlige assistenter/funksjonsassistenter
- (31) I kravet knyttet til Pleie- og omsorgsoverenskomsten heter det:
- «Gjennom endring i § 1 Omfang er partene enige om at virkeområdet til PLO NHO–/LO/Fagforbundet, avtale 481, § 1 første ledd tilsvare virkeområdet til PLO NHO–NSF, avtale 527, § 1 første ledd. Parallelliteten som ble brutt som konsekvens av NHOs fristbrudd overfor NSF jf. ARD-2016-254 (AR-2016-26) og påfølgende jf. ARD-2018-29, således er gjenopprettet.»**

- (32) I lønsmatrisen var det også inntatt utkast til bestemmelser for virksomheter «som skal overføres til avtalen fra avtale 453 eller virksomheter som ikke er avklart».
- (33) I e-post 27. januar 2021 fra advokat og forhandler i NHO Service og Handel Sigbjørn Mygland til Faugli gjentok Mygland det generelle økonomiske tilbudet for oppgjøret for Pleie- og omsorgsoverenskomsten. Faugli avviste tilbudet i telefonsamtale med Mygland samme dag.
- (34) Det var deretter ingen kontakt mellom partene før NHO 8. februar 2021 krevde tvisteforhandlinger for spørsmålet om brudd på fredsplikten.
- (35) NHO Service og Handel fremsatte 10. februar 2021 tilbud til løsning knyttet til Pleie- og omsorgsoverenskomsten. Det økonomiske tilbudet ble gjentatt. I e-posten sendt kl. 12.27 fra Mygland til Faugli uttales det:

«Vedlagt følger tilbud til løsning. Det økonomiske tilbudet er likelydende som i tilbudet oversendt tidligere. For å komme videre foreslår jeg at vi sender spørsmålet om omfang og sammenhengen med 453 videre til et utvalg ledet av LO og NHO og at det ikke lenger er en del av forhandlingene på 481. Vi løser det med en protokolltilførsel. Det er en forutsetning for å komme videre at vi løser dette spørsmålet og jeg ber om en aksept eller et avslag av dette vilkåret i løpet av dagen.»

- (36) I e-post kl. 13.18 til Faugli foreslo NHO Service og Handel at partene «anmoder LO og NHO om et utvalg på tvers av Overenskomst 453 og Pleie- og omsorgsoverenskomsten med sikte på å få avklart situasjonen knyttet til avtalenes omfang i inneværende tariffperiode».
- (37) Forslaget ble avvist. I e-post samme dag kl. 16.30 fra Faugli til Mygland heter det:

«Det har skjedd endringer i overenskomst 481 fra 2016 som gjør at vi vil opprettholde et krav til endring av omfangsbestemmelsen.

Videre viser vi til mottatt tilbud på økonomi. Vi vil fortsatt opprettholde krav gjeldene økonomi, lønssystem, nye bestemmelser i overenskomsten mv. som ikke er inkludert i mottatt tilbud.

Vi har hele tiden signalisert at vi er villig til å gjenoppta forhandlinger, herunder forhandlinger om omfang og ulike former for protokolltekster dersom NHO Service og Handel er innstilt på det. Dette mener vi imidlertid må gjøres mellom partene i overenskomsten og ikke i form av et tvistemøte mellom LO og NHO.»

(38) **Tvisteforhandlingene**

- (39) NHO ba 8. februar 2021 om tvisteforhandlinger om den pågående streiken knyttet til Pleie- og omsorgsoverenskomsten. I brev fra forhandlingsdirektør i NHO Rolf Negård til leder av forhandlingsavdelingen i LO Knut Bodding, uttales det:

«PÅGÅENDE STREIK - PLEIE OG OMSORGSOVERENSKOMSTEN

Det er både fra LO og Fagforbundets side gjentagende ganger blitt fremholdt at løsningen på forhandlingene, nå streiken, for Pleie og omsorgsoverenskomsten må skje som en "helhetlig" løsning som innebærer endringer også på avtale 453.

Streiken på avtale 453 ble avsluttet 26. januar ved at Regjeringen meddelte partene at det ville bli fremmet lov om tvungen lønnsnemnd.

Fagforbundet har også etter 26. januar fastholdt at løsningen på den pågående streiken må innbefatte endringer på avtale 453.

Som meddelt LO uformelt mener NHO at Fagforbundet, selv om de er part i begge avtalene, ikke kan fortsette å kreve endringer i avtale 453 som en del av løsningen i den pågående streiken på Pleie og omsorgsoverenskomsten. Vi er av den oppfatning at dette er brudd fredsplikten i forhold til avtale 453.

Etter å ha utvist stor grad av tålmodighet i denne saken, finner NHO det nå riktig å be om et formelt tvistemøte om hvorvidt den pågående streiken på Pleie og omsorgssektoren i realiteten helt eller delvis er en streik for krav om endringer i avtale 453, og således representerer et brudd på fredsplikten.»

(40) I protokollen fra tvisteforhandlingene 10. februar 2021 mellom LO og NHO heter det:

«NHO ba om tvistebehandling av saken ved brev av 8. februar 2021. Saken dreier seg om den pågående streiken på avtale 481, hvor NHO Service og Handel er part. I tillegg møter Abelia, som har en rekke store virksomheter bundet av avtalen.

NHO har bedt om avklaring fra LO/Fagforbundet på om krav som innbefatter endringer i avtale 453 fortsatt opprettholdes. NHO er av den oppfatning at krav om endringer av omfangsbestemmelsen i 481 i denne saken samtidig er et krav om endring av 453.

Hvis LO/Fagforbundet ikke bekrefter at kravene om endring av omfangsbestemmelsen for avtale 481, eller andre krav som for eksempel å opprette en rekke nye avtaler som skal dekke samme type virksomheter som i dag er bundet av avtale 453, trekkes som krav ved denne revisjonen av avtalen vil NHO gjøre gjeldende at LO/Fagforbundet bryter fredsplikten som gjelder for avtale 453 fordi kravet og følgelig den pågående streiken er ment å begrense virkeområdet til avtale 453.

NHO legger til grunn at LO i denne saken ikke har tillatt at Fagforbundet får kreve opprettet en helt ny tariffavtalestruktur mellom hovedorganisasjonene, hvor avtale 481 og 453 dekker samme type virksomheter. Dette vil være et brudd med Hovedavtalen § 3-7.

LO viser til at kravene til endringer i omfangsbestemmelsen i avtale 4,81 ble fremsatt av Fagforbundet den 12.11.20, og har vært det samme frem til i dag. Kravet står på egne ben, også etter at Regjeringen den 26.01.d.å. varslet om at det i konflikten som gjaldt avtale 453 ville bli fremmet lov om tvungen lønnsnemnd.

Kravet om endringer i omfangsbestemmelsen i avtale 481 innebærer ikke brudd med Hovedavtalen § 3-7. Inngrep i forhandlingsfriheten og streikeretten krever også et klart hjemmelsgrunnlag.»

(41) NHO tok ut stevning for Arbeidsretten 10. februar 2021. LO innga tilsvaer 12. februar 2021. Hovedforhandling ble gjennomført 15. februar 2021. To partsrepresentanter og tre vitner avga forklaring. En forklaring ble avgitt som fjernavhør.

(42) **Partenes påstandsgrunnlag og påstander**

(43) *Næringslivets Hovedorganisasjon* har i korte trekk anført:

(44) Spørsmålet om det foreligger brudd på fredsplikten må avgjøres etter samme formålstest som anvendes ved prøving av det reelle formålet for sympatiaksjoner, annen arbeidskamp

og demonstrasjonsaksjoner, jf. ARD-1988-61 (inntektsreguleringslov), ARD-2013-268 (Subsea) og ARD-2016-34 (Technip). Det avgjørende er aksjonens reelle formål.

- (45) For at streiken ikke skal stride mot fredsplikten, må Arbeidsretten finne det bevist at Fagforbundet kan isolere kravet til å gjelde Pleie- og omsorgsoverenskomsten, og at en slik endring gjør at streiken får et annet hovedformål. Det kan ikke oppstilles et krav om klar hjemmel for å konstatere fredsplikt. Vedtak om tvungen lønnsnemnd griper inn i streikeretten. Når kravene knyttet til Overenskomst 453 er så tett sammenvevd med kravene i tvisten om Pleie- og omsorgsoverenskomsten, får dette virkning for retten til streik. Streiken knyttet til Pleie- og omsorgsoverenskomsten står ikke på egne ben.
- (46) Tariffoppgjøret for Overenskomst 453 og Pleie- og omsorgsoverenskomsten er et integrert og gjensidig avhengig oppgjør. Det er formelt sett to streikeuttak, men det gjøres i realiteten for ett interessekrav. NHO kan løse tvisten om Pleie- og omsorgsoverenskomsten ved å innfri kravene til Overenskomst 453. Det reelle formålet med streiken for Pleie- og omsorgsoverenskomsten er å utvide omfanget til denne avtalen og samtidig innskrenke virkeområdet for Overenskomst 453. Etter at streiken knyttet til Overenskomst 453 ble avsluttet, vil det være i strid med fredsplikten å bruke arbeidskamp for å fremtvinge en endring i omfangsbestemmelsen i denne avtalen.
- (47) Fagforbundet har i forhandlinger og mekling understreket behovet for å få parallellitet i virkeområdet for pleie- og omsorgsoverenskomstene NHO/NHO Service og Handel har med LO/Fagforbundet og NSF. Det er også fremmet krav om at arbeidstakergrupper med 3-årig utdanning skal ha samme lønnsnivå som sykepleiere. Dette kan oppnås ved at Fagforbundets medlemmer i bedrifter som etter avgjørelsen i AR-2018-29 (Valdresklinikken m.fl.) er bundet av Pleie- og omsorgsoverenskomsten med NSF, omfattes av tilsvarende overenskomst med LO/Fagforbundet i stedet for Overenskomst 453.
- (48) Forhandlings- og meklingsløpet viser at Fagforbundet har hatt et samlet krav knyttet til forholdet mellom Overenskomst 453 og Pleie- og omsorgsoverenskomsten. Det er også sagt uttrykkelig av representanter for Fagforbundet i ulike sammenhenger. NHO bestrider ikke at dette er et krav som kan fremmes i et tariffoppgjør og at det kan brukes streik for å få gjennomslag for dette kravet. Ved Regjeringens beslutning om å gripe inn i tvisten om revisjon av Overenskomst 453 ble streiken i tvisten om denne avtalen avsluttet. Det gjelder da fredsplikt mellom partene. Det vil stride mot fredsplikten for Overenskomst 453 å fortsette streiken knyttet til Pleie- og omsorgsoverenskomsten. Den pågående streiken har

som formål å innskrenke omfangsbestemmelsen i Overenskomst 453, samtidig som den utvider omfangsbestemmelsen i Pleie- og omsorgsoverenskomsten. Interessetvisten kan bare løses gjennom en endring av Overenskomst 453. Det betyr at streiken i realiteten retter seg mot en tariffavtale som er underlagt fredsplikt. LO/Fagforbundet fortsetter arbeidskampen for å oppnå endringer i et bestående avtaleforhold.

(49) Streiken har under enhver omstendighet et tariffstridig formål. Å streike for å oppnå to overenskomster med overlappende virkeområde strider mot Hovedavtalen § 3-7, grunnleggende tariffrettslige prinsipper mellom LO og NHO og lojalitetsplikten i Hovedavtalen § 2-1. Fortsettelsen av streiken vil påvirke Overenskomst 453 og undergrave tariffpartenes stilling i forhandlings- og konfliktsituasjoner.

(50) Det er nedlagt slik påstand:

- «1. Den pågående streik igangsatt av LO/Fagforbundet knyttet til Pleie- og omsorgsoverenskomsten, avtale 481, er tariffstridig og ulovlig.**
- 2. LO plikter med alle til rådighet stående midler å sørge for at streiken opphører umiddelbart.**
- 3. NHO tilkjennes sakens kostnader.»**

(51) *Landsorganisasjonen i Norge* har i korte trekk anført:

(52) NHOs påstand er en begrensning i retten til bruk av arbeidskamp. En slik begrensning må ha en klar hjemmel. Dette gjelder særlig når det som her er tale om inngrep i primærkonflikten, i motsetning til spørsmål om adgang til bruk av sympatiaksjoner eller annen arbeidskamp enn streik. Det finnes ikke hjemmel for å begrense retten til bruk av streik i dette tilfellet. NHOs krav vil i tillegg være en innblanding i fagforeningens frie rett til å bestemme over hvilke krav som skal fremmes i et tariffoppgjør. Det er ikke grunnlag for å gi vedtaket om tvungen lønnsnemnd utvidet virkning for tvisten om revisjon av Pleie- og omsorgsoverenskomsten.

(53) LO/Fagforbundet iverksatte lovlige streiker til støtte for krav i et tariffoppgjør knyttet til Overenskomst 453 og Pleie- og omsorgsoverenskomsten. Streiken knyttet til Overenskomst 453 ble avsluttet 26. januar 2021 etter at Regjeringen varslet at tvisten skulle løses ved tvungen lønnsnemnd. Fortsettelsen av streiken knyttet til Pleie- og omsorgsoverenskomsten er i en slik situasjon ikke reelt sett en fortsettelse av streiken knyttet til Overenskomst 453. Grunnlaget for streiken i tvisten om Pleie- og omsorgsoverenskomsten er fortsatt en endring av omfangsbestemmelsen og økonomiske krav.

- (54) Lønns- og arbeidsvilkårene for arbeidstakerne innenfor området til Overenskomst 453 skal avgjøres av Rikslønnsnemnda og vil ikke påvirkes av utfallet av streiken innenfor området til Pleie- og omsorgsoverenskomsten. Avslutningen av konflikten knyttet til Overenskomst 453 viste derimot at en samlet løsning mellom de to avtalene ikke lenger var mulig.
- (55) En opprettholdelse av krav om utvidelse av omfangsbestemmelsen i Pleie- og omsorgsoverenskomsten vil heller ikke stride mot Hovedavtalen 3-7. Hovedavtalen § 3-7 begrenser ikke adgangen til å ha overlappende avtaler eller hva som kan reguleres i en tariffavtale.
- (56) Det er nedlagt slik påstand:
- «1. LO frifinnes.**
- 2. NHO plikter å erstatte LOs saksomkostninger. »**
- (57) **Arbeidsrettens merknader**
- (58) Spørsmålet i saken er om den pågående streiken om revisjon av Pleie- og omsorgsoverenskomsten er blitt tariffstridig og ulovlig etter at streiken i tvisten om Overenskomst 453 er avsluttet.
- (59) Både i forhandlinger og i meklinger er disse interesselvstvistene formelt sett behandlet som to separate saker. Partene er enige om at LO/Fagforbundet hadde tariffmessig og lovlig adgang til å streike i disse tvistene. Partene er også enige om at Overenskomst 453 fikk fornyet ettervirkning da streiken ble avblåst fordi tvisten skulle avgjøres ved tvungen lønnsnemnd. Fra dette tidspunkt gjaldt det fredsplikt for denne overenskomsten, jf. arbeidstvistloven § 8. Arbeidsretten er enig i disse utgangspunktene. Partene er uenige om den pågående streiken i tvisten om Pleie- og omsorgsoverenskomsten strider mot fredsplikten for Overenskomst 453. Spørsmålet må avgjøres på grunnlag av alminnelige tariffrettslige normer om fredsplikt.
- (60) NHO gjør i korte trekk gjeldende at fortsettelse av streiken i tvisten om Pleie- og omsorgsoverenskomsten strider mot fredsplikten som foreligger for Overenskomst 453. Det vil da etter NHOs vurdering gjelde fredsplikt også for kravene for Pleie- og omsorgsoverenskomsten fordi det er tale om integrerte og gjensidig avhengige krav.
- (61) Arbeidsretten har i en rekke avgjørelser bygget på at avtalte begrensninger i retten til bruk av arbeidskamp må ha et tilstrekkelig klart grunnlag i tariffforholdet mellom partene, jf. ARD-2012-222 (Borebedriftavtalen), ARD-2014-212 (Esso), ARD-2015-123 (Norlandia Care) og AR-2017-17 (NRK). Dette gir imidlertid ikke veiledning for løsningen i denne

saken. Spørsmålet er om fortsettelse av arbeidskamp i tvisten om Pleie- og omsorgsoverenskomsten har som formål å fremtvinge endringer i tariffmessig ordnede forhold.

- (62) NHO har i forhandlinger og under mekling fastholdt at overenskomstene skal forhandles hver for seg. Det betyr at det gjelder streikerett for krav knyttet til den enkelte overenskomsten, jf. ARD-2012-222 (Borebedriftavtalen). Det er ut fra tariffhistorikken, forhandlingsforløpet og meklingen klart at Fagforbundet har sett kravet om endringer i Pleie- og omsorgsoverenskomsten i sammenheng med Overenskomst 453. Slik sett har kravene en indre sammenheng: Forslaget til endringer i den ene tariffavtalen får betydning for virkeområdet for den andre tariffavtalen. Det er uomtvistet at tariffkravene på det tidspunkt streikene ble iverksatt ikke stred mot reglene om fredsplikt. LO/Fagforbundet hadde utvilsomt rett til å iverksette streik til støtte for kravene om endringer og tilpasninger i de to overenskomstene.
- (63) Spørsmålet er etter dette om varselet om tvungen lønnsnemnd for Overenskomst 453 endrer den tariffrettslige stillingen mellom partene.
- (64) Gjennomføring av streik for å endre virkeområdet for Pleie- og omsorgsoverenskomsten kan få betydning for virkeområdet for Overenskomst 453. Etter at denne fikk fornyet ettervirkning, vil streiken på Pleie- og omsorgsoverenskomsten ha en side mot tariffmessig ordnede forhold.
- (65) Da streiken for Overenskomst 453 ble avblåst, var det kontakt mellom partene med sikte på å finne en løsning for Pleie- og omsorgsoverenskomsten. LO/Fagforbundet har ikke fremmet nye krav i forhold til det som hadde vært tatt opp mellom partene før det ble varslet tvungen lønnsnemnd. Det har derfor ikke skjedd noe etter 26. januar 2021 som endrer streikens reelle formål.
- (66) Parts- og vitneforklaringene viser at Fagforbundet har som mål å gjenopprette parallellitet mellom pleie- og omsorgsoverenskomstene etter utvidelsen av NSF-overenskomsten som ble stadfestet ved Arbeidsrettens dom i AR-2018-29 (Valdresklinikken m.fl.). Et slikt krav kan fremmes innenfor rammen av forhandlingene om Pleie- og omsorgsoverenskomsten. Selv om kravet om justeringer i denne overenskomsten kan føre til overlappende tariffavtaler mellom LO og NHO, kan Arbeidsretten ikke se at dette vil stride mot Hovedavtalen § 3-7. Bestemmelsen er ikke til hinder for overlappende tariffavtaler, og det er i saken opplyst at det finnes slike avtaler i NHO-systemet. Formålet med endring av

omfangsbestemmelsen er som nevnt å gjeninnføre parallellitet mellom NHOs pleie- og omsorgsoverenskomster med NSF og LO/Fagforbundet.

- (67) Det er på denne bakgrunn ikke i strid med fredsplikten at LO/Fagforbundet fortsatte streiken for Pleie- og omsorgsoverenskomsten uten å fremme nye krav. LO/Fagforbundet må derfor frifinnes.
- (68) *Sakskostnader*
- (69) LO/Fagforbundet har nedlagt påstand om sakskostnader med 175 000 kroner. Arbeidstvistloven § 58 første ledd bestemmer at det som hovedregel ikke tilkjennes sakskostnader for Arbeidsretten. Når «særlige grunner» taler for det, kan retten likevel tilkjenne sakskostnader til den parten som har vunnet saken. I saker om ulovlig og tariffstridig arbeidskamp tilkjennes parten som utgangspunkt fulle sakskostnader, jf. AR-2019-21 (Felleskjøpet) avsnitt 53. Dette utgangspunktet gjelder også for den som frifinnes for en påstand om at arbeidskampen er tariffstridig og ulovlig, jf. ARD-2014-212 (Esso) avsnitt 47.
- (70) Saken har reist spørsmål om rekkevidden av fredsplikten som tilsier at det ikke bør tilkjennes sakskostnader. Påstanden tas ikke til følge.
- (71) Dommen er enstemmig.

SLUTNING

1. Landsorganisasjonen i Norge frifinnes.
2. Sakskostnader tilkjennes ikke.

Jakob Wahl
(sign.)

Tron Løkken Sundet
(sign.)

Georg Fredrik Rieber-Mohn
(sign.)

Niels Selmer Schweigaard
(sign.)

Tor-Arne Solbakken
(sign.)

Bent Ove Hanasand
(sign.)

Roger Hansen
(sign.)

Rett utskrift bekrefte: